

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

SİNOP İL ÖZEL İDARESİ

2023 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2024

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	9
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	10
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	10
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	10
6. DENETİM GÖRÜŞÜ.....	13
7. DENETİM BULGULARI.....	13
8. EKLER.....	29

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	3
Tablo 2:2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	5
Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	6
Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu.....	6
Tablo 5: İl Özel İdaresinin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler.....	7
Tablo 6: Köylere Hizmet Götürme Birliklerine Niteliği Belli Olmayan İşler İçin Aktarılan Ödenekler Tablosu	24

KISALTMALAR

AŞ	Anonim Şirket
KHGB	Köylere Hizmet Götürme Birliđi
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
No.	Numara
TL	Türk Lirası

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Mali Tabloların Taşınmazlar Hakkında Tam ve Doğru Bilgi Sunmaması
2. İdarenin Tahsis Ettiği Taşınmazlar ile Diğer Kamu Kurumlarınca İdareye Tahsis Edilen Taşınmazların Varlık Hesaplarında İzlenmemesi
3. Maddi Duran Varlıklara Hatalı Amortisman Ayrılması
4. Dönem Sonunda Enflasyon Düzeltmesi İşlemlerinin Yapılmaması

B. Diğer Bulgular

1. İdare Taşınmazlarının İhale Yapılmaksızın Kiraya Verilmesi
2. İdarenin Mülkiyetinde Bulunan Taşınmazların Dernek ve Vakıflara Tahsis Edilmesi
3. İl Genel Meclisinin Bütçe Yapımı Sırasında Yatırım Ödenek Tekliflerinde Eksiltme Yapması ve Program Dışı Ödenek Oluşturması
4. Köylere Hizmet Götürme Birliklerine Yatırım Planı, Yıllık Çalışma Programı ve Uygulama Projeleri Olmadan Ödenek Aktarılması
5. İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Sinop İl Özel İdaresi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde, genel yönetim kapsamında yer alan kamu idarelerinden birisi olup faaliyetlerini 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun verdiği yetki ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir. Bu itibarla il özel idareleri il halkının mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan, karar organı olan il genel meclisi seçimle oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişiliğidir. İl özel idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisi validir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 6'ncı maddesine göre İl Özel İdaresi, mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla;

a) Gençlik ve spor, sağlık, tarım, sanayi ve ticaret; Belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyeleri hariç ilin çevre düzeni plânı, bayındırlık ve iskân, toprağın korunması, erozyonun önlenmesi, kültür, sanat, turizm, sosyal hizmet ve yardımlar, yoksullara mikro kredi verilmesi, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları; ilk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin hizmetleri il sınırları içinde,

b) İmar, yol, su, kanalizasyon, katı atık, çevre, acil yardım ve kurtarma; orman köylerinin desteklenmesi, ağaçlandırma, park ve bahçe tesisine ilişkin hizmetleri belediye sınırları dışında,

c) Bisiklet yollarının ve şeritlerinin, bisiklet ve elektrikli skuter park ve şarj istasyonlarının, yaya yollarının ve gürültü bariyerlerinin planlanması, projelendirilmesi, yapımı, bakımı ve onarımıyla ilgili işleri,

yapmakla görevli ve yetkilidir.

Ayrıca bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşları, kendi görev alanına giren sağlık, eğitim, kültür, turizm, çevre, imar, bayındırlık, iskân, gençlik ve spor gibi hizmetler ile bu kurum ve kuruluşların ildeki tüm yapım, bakım ve onarım işlerini kendi bütçelerinde bu hizmetler için ayrılan ödenekleri il özel idarelerine aktarmak suretiyle gerçekleştirebilir.

Bakanlıklar ve merkezi idare kuruluşlarından aktarılan bu tür ödenekler ile gerçekleştirilecek yatırımlar il özel idarelerince tüm il sınırları içerisinde yapılabilmektedir.

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 97'nci maddesinde mahalli idareleri ve bunların merkezi idare ile olan alaka ve münasebetlerini düzenlemek Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının görevleri arasında sayılmıştır. Bu amaçla İçişleri Bakanlığı bünyesinde bulunan Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü kaldırılarak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı teşkilatı bünyesinde Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Söz konusu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 100'üncü maddesinde de; mahalli idarelerin iş ve işlemlerine dair mevzuatla verilen görev ve hizmetleri yapmak yeni kurulan Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün görevleri arasında sayılmıştır.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına yerel yönetimler hakkında verilen yetki ve görevlerin yanında, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ile İçişleri Bakanlığına verilen il özel idaresinin teşkilatı ve işleyişi üzerinde düzenleme, izin ve onay verme görev ve yetkileri halen devam etmektedir. Bu itibarla 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu uyarınca, il özel idarelerinin organlarının çalışma usulleri, norm kadrolarının belirlenmesi, üst yönetici olarak vali ve genel sekreterin atanması, idari denetimi, bütçe ve muhasebe sisteminin oluşturulması, borçlanma izni, işletme ve şirket kurulması ile yurtdışı ilişkilerin yürütülmesi konuları da İçişleri Bakanlığının vesayet denetimi altındadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

İl özel idaresinin organları; il genel meclisi, il encümeni ve validir. 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 9'uncu maddesi gereğince; İl Genel Meclisi, İl Özel İdaresinin karar organıdır ve ildeki seçmenler tarafından seçilmiş üyelerden oluşur. İl Genel Meclisi, başkan dâhil 23 üyeden oluşmaktadır. Birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi İl Genel Meclisi Kararı ile olur.

İl encümeni ise valinin başkanlığında, genel sekreter ile il genel meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından seçeceği üç üye ve valinin her yıl birim amirleri arasından seçeceği iki üyeden oluşan il özel idaresinin icra organıdır.

Vali, il özel idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Görev ve yetkileri 5302 sayılı Kanun'un 30'ncu maddesinde sayılan Vali, il özel idaresi teşkilâtının en üst amiri olarak il özel idaresi teşkilâtını sevk ve idare etmektedir. İl özel idaresi personeli vali tarafından atanır.

Genel sekreter, il özel idaresi hizmetlerini vali adına ve onun emirleri yönünde, mevzuat hükümlerine, il genel meclisi ve il encümeni kararlarına, il özel idaresinin amaç ve politikalarına, stratejik plan ve yıllık çalışma programına göre düzenler ve yürütür. Genel sekreter, valinin teklifi ve İçişleri Bakanının onayı ile atanır ve aynı usulle görevden alınır.

İl özel idaresi teşkilatı; Genel Sekreter, Genel Sekreter Yardımcıları ile İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü, Plan Proje Yatırım ve İnşaat Müdürlüğü, Su ve Kanal Hizmetleri Müdürlüğü, Yol ve Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğü, Ruhsat ve Denetim Müdürlüğü, Destek Hizmetleri Müdürlüğü, Yazı İşleri Müdürlüğü, Makine İkmal Bakım ve Onarım Müdürlüğü, İmar ve Kentsel İyileştirme Müdürlüğü, Mali Hizmetler Müdürlüğü, Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü ile Vali'ye bağlı olarak görev yapan birimlerden oluşmaktadır.

İl özel idaresinin teşkilat yapısında, doğrudan valiye bağlı 2 birim belirlenmiştir. Bunlar; Genel Sekreterlik ve Hukuk Müşavirliğidir.

Teşkilatlanmada oluşturulan her birim, kendi faaliyet ve görev alanları ile ilgili yönetmeliklerini hazırlayarak, İl genel meclisinin onayından geçirmek suretiyle yürürlüğe koyar ve bu esaslar üzerinden faaliyetlerini sürdürür.

İl özel idaresinde çalışan memur ve sözleşmeli personel 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na; işçiler ise 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına tabi olup tüm personelin sosyal güvenlik işlemleri 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca gerçekleştirilmektedir.

Sinop İl Özel İdaresi hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan personele ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	221	127
Sözleşmeli Personel	-	-
Kadrolu İşçi	105	80
Geçici İşçi	-	-
Toplam	326	207
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel		188

1.3. Mali Yapı

İl özel idaresi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na tabidir.

İl özel idaresi bütçesi ile muhasebe işlemlerine ilişkin esas ve usuller, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 49'uncu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 44, 45 ve 48'inci, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 65'inci ve 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun 18 ve 22'nci maddelerine dayanılarak hazırlanan ve 27.05.2016 tarihli ve 29724 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği, il özel idarelerinin gelir ve gider bütçelerinin hazırlanması, kesin hesabın çıkarılması, hesap ve kayıt düzeninde saydamlık, hesap verilebilirlik ve tekdüzenin sağlanması, işlemlerinin kayıt dışında kalmasının önlenmesi, faaliyetlerinin gerçek mahiyetlerine uygun olarak sağlıklı ve güvenilir bir biçimde muhasebeleştirilmesi; mali tablolarının zamanında, doğru, muhasebenin temel kavramları ve genel kabul görmüş bütçe ve muhasebe ilkeleri çerçevesinde, uluslararası standartlara uygun, yönetimin ve ilgili diğer kişilerin bilgi ihtiyaçlarını karşılayacak ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak; karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak şekilde hazırlanması ve yayımlanmasına ilişkin esas, usul, ilke ve standartların belirlenmesi amaçlarına göre faaliyet göstermelerini öngörmektedir.

İl özel idarelerinin mali işlemlerin gerçekleştirilmesi ve muhasebeleştirilmesi kapsamında, harcamalarda ödeme belgesine bağlanacak kanıtlayıcı belgeler, bu belgelerin şekil ve türleri Mahalli İdareler Harcama Belgeleri Yönetmeliği'nde belirlenmiştir.

İlin stratejik plânına uygun olarak hazırlanan bütçe, il özel idaresinin mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren bir meclis kararıdır. Bütçeye ayrıntılı harcama programları ile finansman programları eklenir. Bütçe yılı devlet mali yılı ile aynıdır. Vali tarafından hazırlanan bütçe tasarısı Eylül ayı başında il encümenine sunulur. Encümen, bütçeyi inceleyerek görüşüyle birlikte Kasım ayının birinci gününden önce il genel meclisine sunar. İl genel meclisi bütçe tasarısını yılbaşından önce aynen veya değiştirerek kabul eder. Ancak, meclis bütçe denklliğini bozacak biçimde gider artırıcı ve gelir azaltıcı değişiklikler yapamaz.

İl özel idaresi bütçesiyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisidir. İlçelerde bu yetki kaymakam tarafından kullanılır. İlçelere gönderilecek

ödeneklerin, il özel idaresi mali kontrol yetkilisi tarafından vize edilmesi yeterlidir. Bu ödeneklerin harcanması sırasında ayrıca harcama öncesi kontrol işlemi yapılmaz.

Her yıl bütçesinin kesin hesabı, vali tarafından hesap döneminin bitiminden sonra gelen Mart ayı içinde encüme sunulur. Kesin hesap il genel meclisinin Mayıs ayı toplantısında görüşülerek karara bağlanır. Kesin hesabın görüşülmesi ve kesinleşmesinde, bütçeye ilişkin hükümler uygulanır.

Sinop İl Özel İdaresi bütçesinin hesaplarını Mali Hizmetler Müdürlüğü tutmaktadır. Muhasebe hizmetleri İçişleri Bakanlığının e-İçişleri otomasyon sistemi üzerinden yürütülmektedir.

İl Özel İdare bütçesi, program bütçe esasına göre hazırlanmak suretiyle mali yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren bir meclis kararıdır.

İl Özel İdaresinin bütçe gelir ve giderlerine ilişkin tahminlerle, gerçekleştirmelere aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir.

Tablo 2:2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

Giderin Çeşidi	Önceki Yılda Devreden Ödenekler (TL)	Bütçe ve Ek Bütçe ile Verilen Ödenekler (TL)	Kurum Dışı Ek/ Özel Ödenek (TL)	Aktarmayla Eklenen/ Düşülen Ödenekler (TL)	Net Bütçe Ödeneği (TL)	Bütçe Giderleri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenekler (TL)	Sonraki Yıla Devreden Ödenekler (TL)
Personel Giderleri	1.097.723,09	63.778.247,80	104.913.435,51	4.736.046,48	174.525.452,88	168.924.548,68	1.326,43	5.599.577,77
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	21.227,94	8.328.787,20	19.671.409,00	-233.688,02	27.787.736,12	27.752.444,04	11,41	35.280,67
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	16.739.828,43	180.022.667,34	59.037.459,16	-2.697.655,52	253.102.299,41	248.469.384,58	32.999,68	4.599.915,15
Faiz Giderleri	0,00	1.963.680,00	0,00	-378.862,62	1.584.817,38	1.584.817,38	0,00	0,00
Cari Transferler	282.114,39	3.031.547,18	0,00	994.728,56	4.308.390,13	3.955.580,13	4.041,75	348.768,25
Sermaye Giderleri	40.247.677,74	37.375.070,48	235.377.876,18	-5.928.689,63	307.071.934,77	249.118.464,09	13.893,54	57.939.577,14
Sermaye Transferleri	0,00		28.707.498,57	19.008.120,75	47.715.619,32	47.715.619,32	0,00	0,00
Borç Verme	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yedek Ödenek	0,00	15.500.000,00	0,00	-15.500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	58.388.571,59	310.000.000,00	447.707.678,42	0,00	816.096.250,01	747.520.858,22	52.272,81	68.523.118,98

İl Özel İdaresinin 2023 yılı bütçesi ve ek bütçesi ile 310.000.000,00 TL ödenek öngörülmüş olup önceki yıldan devreden 58.388.571,59 TL, yıl içinde eklenen 447.707.678,42 TL ödenekle birlikte 2023 yılı ödenek toplamı 816.096.250,01 TL olmuştur. Yıl içinde 747.520.858,22 TL bütçe gideri yapılmış, 52.272,81 TL ödenek iptal edilmiş, kalan 68.523.118,98 TL ödenek ise 2024 yılına devretmiştir.

Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Sınıflandırılması	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	102.000,00	409.862,18	0,00	409.862,18	401,83
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	4.566.000,00	10.357.917,05	0,00	10.357.917,05	226,85
04- Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	0,00	448.581.727,58	0,00	448.581.727,58	
05- Diğer Gelirler	305.332.000,00	287.657.761,38	0,00	287.657.761,38	94,21
06- Sermaye Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
08-Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09- Red ve İadeler	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	310.000.000,00	747.007.268,19	0,00	747.007.268,19	240,97

2023 yılında net bütçe geliri %240,97 seviyesinde gerçekleşmiştir. Vergi gelirleri (%401,83) ile teşebbüs ve mülkiyet gelirleri (%226,859) beklenenin çok üstünde, diğer gelirler ise (%94,21) beklenene çok yakın gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Sınıflandırılması	Bütçe (Başlangıç) Ödenegi + Ek Ödenek (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	63.778.247,80	168.924.548,68	264,86
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	8.328.787,20	27.752.444,04	333,21
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	180.022.667,340	248.469.384,58	138,02
04- Faiz Gideri	1.963.680,00	1.584.817,38	80,71
05- Cari Transferler	3.031.547,18	3.955.580,13	130,48
06- Sermaye Giderleri	37.375.070,48	249.118.464,09	666,54
07- Sermaye Transferleri	0,00	47.715.619,32	
08- Borç Verme	0,00	0,00	0,00
09- Yedek Ödenekler	15.500.000,00	0,00	0,00
Toplam	310.000.000,00	747.520.858,22	241,14

2023 yılında bütçe giderleri %241,14 seviyesinde gerçekleşmiştir. Başlangıç bütçesinde öngörülen tutarlar personel giderlerinde %264,86 oranında, sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderlerinde %333,21 oranında, mal ve hizmet alım giderlerinde %138,02 oranında, sermaye giderleri %666,54 oranında ve cari transferler %130,48 oranında gerçekleşmiştir. Gerçekleşen giderlerin 2023 Yılı Gider Bütçesi tahminlerinden fazla olması, bütçe hazırlık aşamasında sadece İdarenin kendi öz bütçe gider tahminlerinin baz alınıp, yıl içerisinde ortak

projeler kapsamında diğer kurumlardan alınacak ödeneklerin (bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşlarından aktarılan tahsisli) öngörülememesinden kaynaklanmaktadır.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın İl Özel İdaresinin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2023 yılı Faaliyet Gideri 559.029.631,85 TL, Faaliyet Geliri 747.219.914,81 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 188.190.282,96 TL olarak gerçekleşmiştir.

Sinop İl Özel İdaresinin doğrudan hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 5: İl Özel İdaresinin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No.	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	İdarenin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Sinop İl Özel İdaresi Personel Limited Şirketi	10.000,00	10.000,00	100
2	Sinop İl Özel İdaresi Kültür Turizm ve Sosyal Tesis İşletmeleri AŞ	600.000,00	600.000,00	100
3	SEANOP Su Ürünleri İşleme ve Sanayi AŞ	2.000.000,00	600.000,00	30

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Sinop İl Özel İdaresinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
 - 1) Bilanço
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
 - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
 - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
 - 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

5018 sayılı Kanun uyarınca; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından

yeterli ve etkili bir iç kontrol sisteminin kurulması gerekmektedir.

Kanun uyarınca; üst yönetici kendi kurumlarının stratejik planlarının ve bütçelerinin makro düzeydeki plan ve programlara uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından, mali yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, yürütülmesi ve izlenmesinden sorumludurlar ve bu sorumluluğun gereklerinin harcama yetkilileri, mali hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirilecektir. Yeterli ve etkili bir kontrol sisteminin oluşturulabilmesi için; mesleki değerlere ve dürüst yönetim anlayışına sahip olunması, malî yetki ve sorumlulukların bilgili ve yeterli yöneticilerle personele verilmesi, belirlenmiş standartlara uyulmasının sağlanması, mevzuata aykırı faaliyetlerin önlenmesi ve kapsamlı bir yönetim anlayışı ile uygun bir çalışma ortamının ve saydamlığın sağlanması bakımından üst yöneticileri ile diğer yöneticiler tarafından görev, yetki ve sorumluluklar göz önünde bulundurulmak suretiyle gerekli önlemler alınmalıdır.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır.

İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'ın "İç kontrol standartları" başlıklı 5'inci maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, Kanuna ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce, görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikle işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile de iç kontrolün; "kontrol ortamı, risk değerlendirmesi, kontrol faaliyetleri, bilgi ve iletişim ile izleme" bileşenleri temelinde, standartlar ve sağlanması gereken genel şartlar belirlenmiş ve bu alandaki çalışmaların hazırlanacak eylem planları ile izlenmesi öngörülmüştür.

Bu çerçevede Sinop İl Özel İdaresinin iç kontrol sistemi; anılan Tebliğ'de yer verilen kontrol ortamı, risk değerlendirmesi, kontrol faaliyetleri, bilgi ve iletişim ile izleme bileşenleri esas alınarak değerlendirilmiştir.

Kontrol Ortamı Standartları

1. Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir.
2. İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir.
3. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası, tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur.
4. Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

5. Stratejik plan, zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur.
6. İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır.
7. İdare hiçbir iç kontrol riski belirlememiştir.
8. Risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

9. İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmış ve personele duyurulmuştur ancak 2023 yılında bu çalışmalar yenilenmemiştir.
10. İdare tarafından yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır.
11. İdarede yapılan görevlendirmelerde, bunları farklı kişiler arasında dağıtılarak "görevler ayrılığı" ilkesine uyulmuştur.
12. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri belirlenmemiştir.
13. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'a uygun olarak kurulmuştur.
14. Kamu idaresinin Ön Mali Kontrol Yönergesi mevcut değildir.

Bilgi ve İletişim Standartları

15. İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır.
16. İdare Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planını 2017 yılında hazırlamış ancak eylem planları, iki yılı geçmeyecek şekilde idareler tarafından belirlenen dönemler itibarıyla hazırlanması gerekirken yenisi hazırlanmamıştır.

İzleme Standartları

17. İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, yılda en az bir kez değerlendirilmemekte ve İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlanmamaktadır.
18. Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmamıştır. İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik eki Kamu İdareleri İtibariyle İç Denetçi Sayıları Listesinde kamu idaresi için 3 iç denetçi belirlenmiş olmasına rağmen henüz iç denetçi ataması yapılamamıştır.
19. İdarede iç denetim biriminin faaliyeti bulunmamaktadır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Sinop İl Özel İdaresi 2023 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Mali Tabloların Taşınmazlar Hakkında Tam ve Doğru Bilgi Sunmaması

İdarenin mülkiyetinde bulunan taşınmazların kaydı ve icmal cetvellerinin düzenlenmesi ile ilgili işlemlerin tamamlanmaması nedeniyle kamu idaresinin mali tablolarının taşınmazlar hakkında tam ve doğru bilgi sunmadığı görülmüştür.

Taşınmazların yönetimi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun 44, 45, 47 ve 60’ıncı maddelerinde düzenlenmiştir. 5018 sayılı Kanun kapsamında olan kurum ve kuruluşların mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların kaydına ve icmal cetvellerinin düzenlenmesine ilişkin usul ve esasları düzenleyen Kamu İdarelerine Ait

Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik 02.10.2006 tarihli ve 26307 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik’in “Kayıt ve kontrol işlemleri” başlıklı 5’inci maddesinin birinci fıkrasında; *“Taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleri, kamu idarelerine ait taşınmazların mevcutlarla birlikte içinde bulunulan yılda çeşitli yollarla edinilenlerin ve elden çıkarılanların miktar ve değer olarak takip edilmesi amacıyla kayıt altına alınmasıdır. Kayıtların belgeye dayanması esastır.”* denilmiş ve aynı maddenin ikinci fıkrasında da kayıt işlemlerinde esas alınacak değerlendirme kriterleri belirlenmiştir. Buna göre tapuda kayıtlı taşınmazlardan maliyeti belirli olanların maliyet bedeli, maliyet bedeli belirlenemeyenlerin rayiç değeri, bu iki değeri belli olmayanlar ile fıkroda sayılan diğer taşınmazların ise iz bedeli üzerinden kayıtlara alınması gerekmektedir.

Aynı Yönetmelik’in “Kayıt şekli” başlıklı 7’nci maddesine göre kamu idarelerine ait taşınmazlar için, “Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar Formu”, “Tapuda Kayıtlı Olmayan Taşınmazlar Formu”, “Orta Malları Formu” ve “Genel Hizmet Alanları Formu” nun düzenlenmesi gerekmektedir. Kamu idarelerinin taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleriyle görevli birimlerin hazırlanan bu formlar taşınmaz icmal cetvelleri hazırlamak üzere mali hizmetler birimine gönderilir. Mali hizmetler birimince bu formlar konsolide edilerek bu Yönetmelik’in ekinde (Ek 7) bulunan örneğe uygun şekilde taşınmaz icmal cetvelleri oluşturulur.

Yine Yönetmelik’in “Mevcut taşınmazların kaydına ilişkin işlemler” başlıklı Geçici 1’inci maddesinde maliyet bedeli veya rayiç değerler üzerinden muhasebe kayıtlarına alınacak olan taşınmazların bu değerler üzerinden kayıtlara alınmaya kadar emlak vergi değerleri üzerinden kayıtlarının yapılacağı; fiili envanterlerinin emlak vergi değeri üzerinden en geç 31.12.2017 tarihine kadar tamamlanarak Yönetmelik ekinde yer alan formlara ve cetvellere kaydedileceği; bu taşınmazlara ait bilgilerin muhasebe kayıtları yapılmak üzere muhasebe birimine gönderileceği, muhasebe biriminin de bu taşınmazları muhasebe kayıtlarından çıkarıp fiili envanter üzerinden kayıtlara alacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla 31.12.2017 tarihine kadar tapuda kayıtlı olan taşınmazların maliyet bedeli veya rayiç değeri üzerinden kayıtlara alınması gerekmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin maddi duran varlıkları düzenleyen “Hesap grubuna ilişkin işlemler” başlıklı 187’nci maddesinde de; taşınmazlar hakkında, Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik hükümleri doğrultusunda, bu maddede belirtilen esaslara göre işlem yapılacağı belirtildikten sonra,

Yönetmelik'in 188 ile 193'üncü maddeleri arasında taşınmaz varlıklara ilişkin işlemler muhasebe ilkeleri doğrultusunda açıklanmıştır.

Yapılan incelemede, İdarenin mevcut taşınmazlarının tespit ve değerlendirilmesine yönelik çalışmaları başlattığı, taşınmazların tespiti ve envanterinin çıkarılması konusunda çalışmaların son aşamaya geldiği, tespit ve envanteri yapılan taşınmaz bilgilerinin taşınmaz modülüne işlendiği ancak bu çalışmaların bitirilerek muhasebe kayıtlarına esas olacak şekilde ilgili cetvellerin muhasebe birimine intikal ettirilemediği ve muhasebe kayıtlarının tamamlanamadığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında, mevcut taşınmazların tespiti ve envanterinin çıkarılması konusunda çalışmalarını tamamladığı ve envanteri yapılan taşınmaz bilgilerinin taşınmaz modülüne işlendiği ancak bu çalışmaların e-içişleri taşınmaz modülündeki hatalar nedeniyle ilgili cetveller ile muhasebe kayıtlarına esas olacak şekilde tamamlanamadığı, bu nedenle taşınmaz veri girişlerinin 22.02.2024 tarihinde 724 ve 725 sayılı muhasebe fişleri ile manuel ve güncel olarak sisteme girilebildiği belirtilmiştir. Ancak, bulgu konusuna yönelik 2024 yılında yapılan kayıtların 2023 yılı dönem sonu mali tablolarındaki hatayı düzeltici bir etkisi bulunmamaktadır.

İl Özel İdaresine ait taşınmazların envanterinin 31.12.2023 tarihi itibarıyla henüz tamamlanmadığı, taşınmazların mevcut kullanım şekli ile ilgili cetvellere kaydının ve ilgili varlık hesaplarında gösterilmesinin sağlanmadığı anlaşılmaktadır. Bu durumda kamu idaresinin 2023 yılı kesin mizan ve bilançosunda yer alan 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı, 252 Binalar Hesabı, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı ve 500 Net Değer Hesabında yer alan tutarlar gerçeği yansıtmamaktadır.

BULGU 2: İdarenin Tahsis Ettiği Taşınmazlar ile Diğer Kamu Kurumlarınınca İdareye Tahsis Edilen Taşınmazların Varlık Hesaplarında İzlenmemesi

İl Özel İdaresinin mülkiyetinde olmakla birlikte diğer kamu kurumlarına tahsis edilen veya diğer kamu idarelerinin mülkiyetinde olmakla birlikte il özel idaresine tahsis edilmiş olan taşınmazlara ilişkin muhasebe kayıtlarının yapılmadığı ve mali tabloların söz konusu varlıklara ilişkin doğru ve güvenilir bilgi sunmadığı görülmüştür.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 64/d maddesi uyarınca il özel idareleri kendilerine ait taşınmaz malları, asli görev ve hizmetlerinde kullanmak ve süresi 25 yılı

geçmemek üzere diğer kamu kurum ve kuruluşlara tahsis edebilir. Diğer taraftan kamu kurum ve kuruluşları il özel idarelerine taşınmaz tahsisi yapabilir.

Bu meyanda tahsis edilen veya tahsisli kullanılan taşınmazların mali tablolarda görünmesini teminen gerekli muhasebe kayıtlarının yapılması gerekmektedir. Nitekim Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 130 ve 132'nci maddeleri ile Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 188, 189, 190, 191, 192 ve 193'üncü maddelerinde tahsis edilen taşınmazların niteliklerine göre, 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı veya 252 Binalar Hesabında izleneceği belirtilmiştir. Bu amaçla Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planında yardımcı hesaplar belirlenmiş kamu idaresinin tahsis etmiş olduğu taşınmazların, "02-Kamu İdaresinin Tahsis Ettiği Taşınmazlar" yardımcı hesaplarında, kamu idaresinin tahsisli kullandığı taşınmazların ise "03-Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar" yardımcı hesabında takip edileceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede, İl Özel İdaresi mülkiyetinde bulunan 76 adet taşınmazın çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarına tahsis edildiği, diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından tahsis edilmiş olan 40 adet taşınmazın da Sinop İl Özel İdaresince kullanıldığı, buna rağmen muhasebe kayıtlarında 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı ve 252 Binalar Hesabında (02) ve (03) kodlu yardımcı hesapların kullanılmadığı kayıt yapılmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında, idarenin tahsis ettiği taşınmazlar ile diğer kamu kurumlarınca idareye tahsis edilen taşınmazların tespiti ve envanterinin çıkarılması konusunda çalışmaların tamamladığı, envanteri yapılan taşınmaz bilgilerinin taşınmaz modülüne işlendiği, ancak e-içişleri taşınmaz modülündeki hata nedeniyle veri girişleri yapıldığında muhasebe birimine e-içişleri üzerinden gönderdiğinde rakamların sıfır olarak görüldüğü, e-içişleri sistem yöneticilerine sorunun defalarca bildirildiği fakat düzeltilmediği, bu nedenle taşınmaz veri girişlerinin 22.02.2024 tarihinde 724 ve 725 sayılı muhasebe fişleri ile manuel ve güncel olarak sisteme girilebildiği ifade edilmiştir. Ancak, bulgu konusuna yönelik 2024 yılında yapılan kayıtların 2023 yılı dönem sonu mali tablolarındaki hatayı düzeltici bir etkisi bulunmamaktadır.

Söz konusu kayıtların yapılamaması nedeniyle, 2023 yılı mali tablolarında yer alan 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı ve 252 Binalar Hesapları gerçek durumu yansıtmamaktadır.

BULGU 3: Maddi Duran Varlıklara Hatalı Amortisman Ayrılması

İl Özel İdaresinin maddi duran varlıklar hesap grubu içinde yer alan taşınır ve taşınmaz varlıkları için ya hiç amortisman ayrılmadığı ya da muhasebe hesaplarında kayıtlı değerinden fazla ve hatalı oranda amortisman ayrıldığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 25 Maddi Duran Varlıklar hesap grubu ile ilgili "Hesap grubuna ilişkin işlemler" başlıklı 187'nci maddesinin (ç) bendinde, amortisman tabi varlıkların neler olduğu, bunlara ilişkin uygulanacak amortisman süre, yöntem ve oranlarına ilişkin esas ve usullerin belirleneceği, ayrılan amortismanların nasıl muhasebeleştirileceği ve varlıkların amortisman hesaplanmasına esas alınacak değerinin nasıl tespit edileceği ile ilgili hususlar hüküm altına alınmıştır.

Maddi duran varlık bedellerinin ekonomik ömrü içerisinde giderleştirilmesi ve hesaben yok edilmesini izlemek için kullanılan 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı da aynı Yönetmelik'in 202 ve 203'üncü maddelerinde açıklanmıştır. Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Varlıklara ilişkin ilkeler" başlıklı 9'uncu maddesinin 1/d bendinde de; "*Bilançoda duran varlıklar ana hesap grubu içinde yer alan maddi ve maddi olmayan duran varlıklar ile diğer duran varlıkların maliyetlerini, yararlanılan dönemlere dağıtmak amacıyla, her dönem ayrılan amortismanların birikmiş tutarları bilançoda ayrıca gösterilir.*" denildikten sonra hangi duran varlıkların amortisman ve tükenme payına tabi tutulacağı ve bunlara ilişkin esas ve usuller ile uygulanacak amortisman ve tükenme payının süre, yöntem ve oranlarının duran varlık çeşitlerine göre Bakanlıkça belirleneceği hususu aynı Yönetmelik'in 29'uncu maddesinde hükme bağlanmıştır.

Amortisman ve tükenme payı ayrılmasına ilişkin usul ve esaslar ile, uygulanacak amortisman ve tükenme payının süre, yöntem ve oranlarının neler olacağı ise 04.11.2015 tarihli ve 29522 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Amortisman ve Tükenme Payları" başlıklı 47 sıra numaralı Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nde açıklanmıştır.

Yapılan incelemede, amortisman ve tükenme payı ayrılması gereken maddi varlıklar için amortisman ayrılmadığı, amortisman ayrılması gereken bazı maddi varlığın kayıtlı değerinden fazla amortisman ayrıldığı, bazı maddi varlıklarda ise mevzuata aykırı oranda amortisman ayrıldığı tespit edilmiştir.

Taşınır ve taşınmaz varlıkları için amortisman ayrılmaması veya hatalı ayrılması 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabını ve aynı zamanda; Giderler Hesabına yansımaları gereken amortisman giderleri kadar 630 Giderler Hesabını etkilemektedir.

Kamu İdaresi cevabında, maddi duran varlıklar hesap grubu içerisinde yer alan taşınır ve taşınmaz varlıklar için amortisman hesaplarının düzenli olarak çalıştırılmadığı, İl Özel İdaresinin kullanmakta olduğu e-içişleri muhasebe programında taşınır ve taşınmaz varlıkları için amortisman ayırma işlemi yapılacak herhangi bir giriş modülü bulunmadığı, bu sebeple taşınır ve taşınmaz malların amortisman girişlerinin sene de bir kez elle yapıldığı, sonuç olarak veri girişlerinin sağlıklı olarak yapılamadığı, bu konunun e-içişleri yöneticilerine defalarca bildirildiği fakat sistem içerisinde bugüne kadar herhangi bir çözüm üretilmediği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, amortisman ve tükenme payı ayrılması gereken tüm maddi duran varlıklar için amortisman ayrılmaması veya hatalı ayrılmasından dolayı idarenin yıl sonunda düzenlenen mali tabloları gerçeği yansıtmamaktadır.

BULGU 4: Dönem Sonunda Enflasyon Düzeltmesi İşlemlerinin Yapılmaması

İdarenin dönem sonunda yapılması gereken enflasyon düzeltmesi işlemlerini yapmadığı görülmüştür.

23.12.2014 tarihli ve 29214 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nin “Enflasyon düzeltmesi” başlıklı 30’uncu maddesinde; genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin, içinde bulunulan hesap dönemi dâhil son üç hesap döneminde fiyat endeksindeki artışın %100’den ve içinde bulunulan hesap döneminde %10’dan fazla olması halinde mali tablolarında yer alan parasal olmayan kalemleri enflasyon düzeltmesine tabi tutacakları, enflasyon düzeltmesi işleminin, kamu idarelerinin mali tablolarında yer alan parasal olmayan kalemlerin düzeltme katsayısı ile çarpılması suretiyle gerçekleştirileceği, enflasyon düzeltmesi işleminin malî yıl sonu itibarıyla yapılacağı, parasal ve parasal olmayan kalemleri belirlemeye ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığının yetkili olduğu hükme bağlanmıştır.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’ne eklenen geçici madde ile merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde, sosyal güvenlik kurumlarında ve mahalli idarelerde 2023 yılı hesap dönemi sonunda enflasyon düzeltmesi uygulamasının yapılması zorunlu kılınmıştır.

Anılan yetki ile “Genel Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerinde Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması” konulu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No: 85) 16.12.2023 tarihli ve 32401 sayılı Resmî Gazete’de 31.12.2023 tarihinde yürürlüğe girmek üzere yayımlanmıştır. Bu tebliğ ile genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerine ait mali tabloların enflasyon etkilerinden arındırılarak raporlama tarihindeki satın alma gücünü yansıtacak şekilde sunulmasını sağlamak üzere uygulanacak enflasyon düzeltmesinin usul ve esasları belirlenmiştir.

Bu Tebliğ’de enflasyon düzeltmesinin aşağıda sıralanan hesaplarda kayıtlı parasal olmayan kalemler için yapılacağı, enflasyon düzeltmesi sonrası yeni değerin ilgili kalemlerin kayıtlı değerlerinin düzeltme katsayısı ile çarpılması suretiyle bulunacağı, bulunan yeni değer ile eski değer arasındaki farkın enflasyon düzeltmesi olarak kayıtlara alınacağı belirtilmiştir.

- 240- Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı
- 241- Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı
- 242- Döner Sermayeli Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı
- 248- Diğer Mali Duran Varlıklar Hesabı
- 250- Arazi ve Arsalar Hesabı
- 251- Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı
- 252- Binalar Hesabı
- 253- Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabı
- 254- Taşıtlar Hesabı
- 255- Demirbaşlar Hesabı
- 257- Birikmiş Amortismanlar ve Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabı (-)
- 258- Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı

Yapılan incelemede, Yönetmelik ve Tebliğ gereği dönem sonunda yapılması gereken enflasyon düzeltmesi işlemlerinin yapılmadığı, yukarıda sayılan hesaplarda kayıtlı parasal olmayan kalemlerin değerlerinin düzeltilmediği tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında, 16.12.2023 tarih ve 32401 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan tebliğ gereği 2023 yılı Aralık ayında 240-241-242-248-250-251-252-253-254-255-257-258 hesaplara muhasebe birimince manuel olarak enflasyon muhasebesi uygulandığı, ancak yılsonu geldiğinde devir işlemlerinin yapılması aşamasında enflasyon muhasebesi uygulanan hesapların devir işlemlerinin çalışmadığı, karşılığının kapanmadığı ve 698 hesaplarda biriken

toplam tutarın hatalı olarak 191 “İndirilecek Katma Değer Vergisi” hesabına atıldığı görüldüğü, konunun e-içişlerine aktarılarak hesabın işleyişinin düzeltilmesinin istenildiği ancak 2024 Ocak ayı sonuna kadar hesabın işleyişi program üzerinde düzeltilmediği ve bu nedenle 2023 Aralık ayında yapılan enflasyon düzeltmesi muhasebe kayıtlarının sistemden silindiğini belirtilerek e-içişleri programı düzeltilindiğinde bulgu metnindeki hesaplara enflasyon muhasebesinin uygulanacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, Yönetmelik ve Tebliğ’in belirlediği şekilde enflasyon düzeltmesi yapılmadığından kamu idaresinin 2023 yılı kesin mizan ve bilançosunda yer alan yukarıda sayılan hesapların tutarları gerçeği yansıtmamaktadır.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: İdare Taşınmazlarının İhale Yapılmaksızın Kiraya Verilmesi

İdarenin mülkiyetindeki bazı taşınmazların süresiz olarak ihale ve sözleşme yapılmaksızın İl Genel Meclisi ve İl Encümeni kararıyla kiraya verildiği görülmüştür.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu’nun “Kapsam” başlıklı 1’inci maddesinde, il özel idarelerinin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işlerinin bu Kanun’da yazılı hükümlere göre yürütüleceği, “İhale usullerinin neler olduğu” başlıklı 35’inci maddesinde ihale usulleri ve işin gereğine göre bu usullerden hangisinin uygulanacağını bu Kanun hükümlerine uyularak idarelerce tespit edileceği belirtilmektedir.

İl özel idarelerinin mülkiyetinde bulunan taşınmazların hangi amaçlar doğrultusunda olursa olsun özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla, kiralama işlemlerinin 2886 sayılı Kanun kapsamında belirtilen usul ve esaslar dahilinde yapılması gerekmektedir.

Aynı Kanun’un “İhalenin sözleşmeye bağlanması” başlıklı 53’üncü maddesinde; bütün ihalelerin bir sözleşmeye bağlanacağı, sözleşmenin idarece hazırlanacağı ve idare adına ita amiri tarafından imzalanacağı belirtilmiştir.

Yapılan incelemede, İl Özel İdaresinin mülkiyetinde veya kullanımında bulunan bazı taşınmaz malların ihale düzenlenmeksizin İl Genel Meclisi ve İl Encümeni kararıyla doğrudan kiraya verildiği tespit edilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuata hükümlerine göre İl Özel İdaresinin mülkiyetindeki taşınmazların Devlet İhale Kanunu hükümleri uyarınca düzenlenecek ihaleler ile süresi belirlenerek kiraya verilmesi ve ihalelerin bir sözleşmeye bağlanması gerekmektedir.

BULGU 2: İdarenin Mülkiyetinde Bulunan Taşınmazların Dernek ve Vakıflara Tahsis Edilmesi

İl Özel İdaresinin mülkiyetinde bulunan bazı taşınmazların mevzuata aykırı olarak dernek ve vakıflara tahsis edildiği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Taşınmaz tahsisi" başlıklı 47'nci maddesine göre; kamu idareleri, kanunlarında belirtilen kamu hizmetlerini yerine getirebilmek için mülkiyetlerindeki taşınmazlarla Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerleri, birbirlerine ve köy tüzel kişiliklerine bedelsiz olarak tahsis edebilmekte ve tahsis edilen taşınmazlar amacı dışında kullanılamamaktadır.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun "Diğer kuruluşlarla ilişkiler" başlıklı 64'üncü maddesinin birinci fıkrasında;

"c) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, dernekler, vakıflar ve 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir.

d) Kendilerine ait taşınmaz malları, asli görev ve hizmetlerinde kullanılmak ve süresi yirmibeş yılı geçmemek üzere diğer kamu kurum ve kuruluşlarına tahsis edebilir. Bu taşınmazların, tahsis amacı dışında kullanılması durumunda, tahsis işlemi iptal edilir. Tahsis süresi sonunda, aynı esaslara göre yeniden tahsis mümkündür."

hükümleri yer almaktadır.

5302 sayılı Kanun'un 10'uncu maddesine göre, taşınmaz mal alımına, satımına, trampa edilmesine, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın akar haline getirilmesine izin vermek; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi yirmi beş yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesisine karar vermek, İl Genel Meclisinin görev ve yetkileri arasında yer almaktadır.

Aynı Kanun'un 30'uncu maddesinde, İl Özel İdaresinin taşınır ve taşınmaz mallarını idare etmek Valinin görev ve yetkileri arasında sıralanmıştır.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere İl Özel İdaresi, kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere süresi yirmi beş yılı geçmemek kaydıyla il genel meclisinin kararı ile ancak mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına tahsis edebilir. Bu idarelerin dışında kalan gerçek ve tüzel kişilere, derneklere, sivil toplum kuruluşlarına, meslek kuruluşlarına süresi ne olursa olsun kamu idaresinin taşınmazlarının tahsis edilmesi mümkün değildir. Kanun'un 64'üncü maddesinde; il özel idaresinin dernek ve vakıflarla ortak hizmet projeleri geliştirebileceğinin belirtildiği ancak mülkiyetindeki taşınmazların dernek ve vakıflara tahsis edebileceğine ilişkin herhangi bir hükmün yer almadığı görülmektedir.

Yapılan incelemede, İl Genel Meclisi kararları ile ortak hizmet projeleri bulunmamasına rağmen bazı dernek ve vakıflara taşınmaz tahsisi yapıldığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak taşınmaz tahsis işlemlerinde ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak işlem tesis edilmesi ve mevzuata aykırı olarak yapılan tahsis işlemlerinin iptal edilmesi gerekmektedir.

BULGU 3: İl Genel Meclisinin Bütçe Yapımı Sırasında Yatırım Ödenek Tekliflerinde Eksiltme Yapması ve Program Dışı Ödenek Oluşturması

2023 mali yılı bütçesinin İl Genel Meclisi tarafından görüşülmesinde yatırım ödenek tekliflerinde eksiltme yapıldığı, eksilen tutar kadar program dışı yatırım ödenekleri ihdas edildiği görülmüştür.

27.05.2016 tarihli ve 29724 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "Bütçe tasarısının mecliste görüşülmesi" başlıklı 29'uncu maddesinin altıncı fıkrasında;

"Meclis üyeleri, program dışı ödenek konulmasını ve programlı işlere ait ödeneğin başka işlere aktarılmasını, projelerin gerçekleşmesini engelleyecek ödenek indirimlerini, ödeneği temin edilmemiş projelerin bütçeye dâhil edilmesini teklif edemezler." denilmiştir.

Yapılan incelemede Meclise sunulan bütçe tasarısındaki Plan Proje Yatırım ve İnşaat Müdürlüğüne ait "İl Özel İdaresi İlçe Şantiyeleri Büyük Onarım" ödeneğinden 210.000,00 TL; Yol ve Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğüne ait "Stabilize Köy Yolu Yapım, Bakım ve Onarımı" ödeneğinden 7.321.996,00 TL, Su ve Kanal Hizmetleri Müdürlüğüne ait "Köy İçme Suyu Tesisi Yapımı" ödeneğinden 149.900,00 TL olmak üzere toplam 7.681.896,00 TL yatırım

ödeneğinin eksiltildiği ve Ruhsat ve Denetim Müdürlüğü bütçesine her ilçe için ayrı ayrı olmak üzere toplam 14.035.618,00 TL “Kanalizasyon malzemesi alımı” adı altında yatırım ödeneği koduyla bütçe teklifinde bulunmayan ödenekler ihdas edildiği tespit edilmiştir.

Mezkur hüküm çerçevesinde İl Genel Meclisince bütçe tasarısı görüşülürken program dışı ödenek konulması, programlı işlere ait ödeneğin başka işlere aktarılması, projelerin gerçekleşmesini engelleyecek ödenek indirimleri yapılması mümkün görülmemektedir.

Yukarıda açıklandığı üzere bütçe tasarısının İl Genel Meclisince görüşülmesinde yatırım ödenekleri tekliflerinde indirim yapılmaması ve Meclise sunulan tasarıda öngörülmeyen yatırım ödenekleri ihdas edilmemesi gerekmektedir.

BULGU 4: Köylere Hizmet Götürme Birliklerine Yatırım Planı, Yıllık Çalışma Programı ve Uygulama Projeleri Olmadan Ödenek Aktarılması

İl Özel İdaresi bütçe gelirlerinden köylere hizmet götürme birliklerine (KHGB) Sinop İl Genel Meclisince yatırım plânı, yıllık çalışma programı ve uygulama projeleri olmaksızın, mal ve hizmet alımları veya yapım işleri gibi muhtelif işler adı altında ödenek aktarıldığı görülmüştür.

Ödenek aktarımları 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu’nun “İl özel idaresinin giderleri” başlıklı 43’üncü maddesinin (e) fıkrasında belirtildiği üzere “*İl genel meclisince belirlenecek ilkeler çerçevesinde köylere veya köylerin aralarında kurdukları birliklere yapılacak yardımlar*” olarak açıklanan ve il özel idaresi bütçelerine konulan ödeneklerden yapılan aktarmalardır.

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu’nun 18’inci maddesinin beşinci fıkrasında; “*İl özel idaresi bütçe gelirlerinin ne kadarının köylere hizmet götürme birliklerine aktarılacağı, köylere hizmet götürme birliklerinin sunacağı yatırım plânı, yıllık çalışma programı ve uygulama projelerine göre il genel meclisince kararlaştırılır.*” hükmü yer almaktadır.

İl özel idaresi bütçesinden 5355 sayılı Kanun’a göre köylere hizmet götürme birliklerine ödenek aktarımı yapılabilmesi için köylere hizmet götürme birlikleri tarafından il özel idaresine yatırım planı, yıllık çalışma programı ve uygulama projelerinin sunulması ve sunulan projelerin il genel meclisi tarafından uygun bulunarak karara bağlanması gerekmektedir. Ancak bu çerçevede proje bazında ödenek aktarımı yapılabilecektir.

Yapılan incelemede, İdare bütçesinden köylere hizmet götürme birliklerine herhangi bir

projeye tahsis edilmeden genel ifadeler ile muhtelif işler için ayrıntısı aşağıdaki tabloda gösterilen 8.078.000,00 TL tutarında ödenek aktarıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 6: Köylere Hizmet Götürme Birliklerine Niteliği Belli Olmayan İşler İçin Aktarılan Ödenekler Tablosu

Yevmiye Numarası	Tarih	Birliğin Adı	Meclis Karar No.	Açıklama	Tutar (TL)
207	23.01.2023	Erfelek KHGB	37	Birliklerin kullanacağı mal ve hizmet alımı ile yapım işi için	200.000,00
490	13.02.2023	Boyabat KHGB	70	Birliklerin kullanacağı mal ve hizmet alımı ile yapım işi için	1.000.000,00
		Dikmen KHGB		"	50.000,00
		Türkeli KHGB		"	130.000,00
		Erfelek KHGB		"	150.000,00
		Ayancık KHGB		"	125.000,00
		Durağan KHGB		"	300.000,00
		TOPLAM			1.755.000,00
919	14.03.2023	Durağan KHGB	117	Birliklerin kullanacağı mal ve hizmet alımı ile yapım işi için	50.000,00
		Gerze KHGB		"	500.000,00
		Saraydüzü KHGB		"	50.000,00
		Erfelek KHGB		"	200.000,00
		Ayancık KHGB		"	200.000,00
		TOPLAM			1.000.000,00
1583	25.04.2023	Dikmen KHGB	178	Birliklerin kullanacağı mal ve hizmet alımı ile yapım işi için	110.000,00
		Ayancık KHGB		"	600.000,00
		Türkeli KHGB		"	30.000,00
		Durağan KHGB		"	100.000,00
		Erfelek KHGB		"	85.000,00
		TOPLAM			925.000,00
1854	15.05.2023	Durağan KHGB	227	Birliklerin kullanacağı mal ve hizmet alımı ile yapım işi için	100.000,00
		Saraydüzü KHGB		"	100.000,00
		Gerze KHGB		"	330.000,00
		Türkeli KHGB		"	500.000,00
		Merkez KHGB		"	200.000,00
		TOPLAM			1.230.000,00
2314	14.06.2023	Ayancık KHGB	260	Birliklerin kullanacağı mal ve hizmet alımı ile yapım işi için	50.000,00
		Erfelek KHGB		"	100.000,00
		Durağan KHGB		"	100.000,00
		Gerze KHGB		"	30.000,00
		TOPLAM			280.000,00
2725	18.07.2023	Dikmen KHGB	291	Birliklerin kullanacağı mal ve hizmet alımı ile yapım işi için	150.000,00
3226	23.08.2023	Dikmen KHGB	323	Birliklerin kullanacağı mal ve hizmet alımı ile yapım işi için	150.000,00
		Merkez KHGB		"	20.000,00
		Boyabat KHGB		"	125.000,00
		Durağan KHGB		"	10.000,00
		Türkeli KHGB		"	70.000,00
		Erfelek KHGB		"	150.000,00
		TOPLAM			525.000,00
3629	20.09.2023	Türkeli KHGB	358	Birliklerin kullanacağı mal ve hizmet alımı ile yapım işi için	100.000,00

		Ayancık KHGB		"	100.000,00
				TOPLAM	200.000,00
3958	13.10.2023	Türkeli KHGB	382	Birliklerin kullanacağı mal ve hizmet alımı ile yapım işi için	100.000,00
		Saraydüzü KHGB		"	150.000,00
		Boyabat KHGB		"	75.000,00
		Durağan KHGB		"	180.000,00
				TOPLAM	505.000,00
4514	17.11.2023	Durağan KHGB	424	Birliklerin kullanacağı mal ve hizmet alımı ile yapım işi için	500.000,00
		Saraydüzü KHGB		"	180.000,00
		Dikmen KHGB		"	137.000,00
		Erfelek KHGB		"	11.000,00
				TOPLAM	828.000,00
5007	15.12.2023	Durağan KHGB	500	Birliklerin kullanacağı mal ve hizmet alımı ile yapım işi için	180.000,00
		Dikmen KHGB		"	100.000,00
		Erfelek KHGB		"	200.000,00
				TOPLAM	480.000,00
				GENEL TOPLAM	8.078.000,00

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri gereğince, İl Genel Meclisince İl Özel İdaresi bütçe gelirlerinin ne kadarının köylere hizmet götürme birliklerine aktarılacağına köylere hizmet götürme birliklerinin sunacağı yatırım plânı, yıllık çalışma programı ve uygulama projelerine göre kararlaştırılması gerekmektedir.

BULGU 5: İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

İl Özel İdaresinde çalışan işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin zamanında düzenli olarak kullandırılmadığı ve bu nedenle birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

Anayasa'nın "Çalışma şartları ve dinlenme hakkı" başlıklı 50'nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu ve bu haklar ile şartlarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun; "Yıllık ücretli izin hakkı ve izin süreleri" başlıklı 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; "Yıllık ücretli iznin uygulanması" başlıklı 56'ncı maddesinde yıllık ücretli iznin işveren tarafından bölünemeyeceği ve 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; "Sözleşmenin sona ermesinde izin ücreti" başlıklı 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin

hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; “İzinlere ilişkin düzenlemeler” başlıklı 60’ıncı maddesinde ise, yıllık ücretli izinlerin yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık izninin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Bakanlık tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği belirtilmiştir.

Bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarihli ve 25391 sayılı Resmî Gazete’ de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği’nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu’na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Kanun’un “Yıllık ücretli izin hükümlerine aykırılık” başlıklı 103’üncü maddesinde ise, yıllık ücretli izni bu Kanun’un 56’ncı maddesine aykırı olarak bölen veya hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya belirtilen Yönetmelik’in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için ikiyüzyirmi Türk Lirası (2023 yılında 1.683 TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Ayrıca Cumhurbaşkanlığı’nın 30.06.2021 tarihli ve 31527 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Tasarruf Tedbirleri konulu 2021/14 sayılı Genelge’sinde; 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullandırılması gerektiği belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan düzenlemelere göre işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. Diğer taraftan işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmekte ve yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti üzerinden yapılacağından yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca Anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idareler, 4857 sayılı İş Kanunu’nun 103’üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Yapılan inceleme sonucunda, idarede görev alan kadrolu 80 işçiden 29'unun 0-90 gün arasında, 17'sinin 91 ile 200 gün arasında, 13'ünün 201 ile 300 gün arasında, 21'inin ise 300 gün üzerinde kullanmadığı izinlerinin olduğu tespit edilmiştir. Bu işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları işçinin son ücreti dikkate alınarak izin ücreti ödeneceğinden idareler açısından öngörülemeyen giderlerin ortaya çıkmasına neden olacaktır.

Belirtilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar çerçevesinde Belediyede çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygunluk ve idareye mali külfet getirmemesi amacıyla biriktirilmeden, zamanında ve düzenli olarak kullandırılması sağlanmalıdır.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK-1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
4857 sayılı İş Kanunu'na Tabi Olarak Çalışan İşçilerin Yıllık İzinlerinin Kullanılmaması	2018	Yerine Getirilmedi	2023 Yılı Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular bölümünde "İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması" başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır.
Bakanlık ve Merkezi İdare Kuruluşlarınca İl Özel İdarelerince Gerçekleştirilmek Üzere Aktarılan Yatırım Ödeneklerinin Köylere Hizmet Götürme Birliklerine Aktarılması	2018	Yerine Getirilmedi	2023 Yılı Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular bölümünde "Köylere Hizmet Götürme Birliklerine Yatırım Planı, Yıllık Çalışma Programı ve Uygulama Projeleri Olmadan Ödenek Aktarılması" başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır.
Sinop İl Özel İdaresinin Mülkiyetinde Bulunan Taşınmazların Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik Hükümlerine Göre Yapılması Gereken Envanter ve Değerleme İşlemlerinin	2018	Yerine Getirilmedi	Bu husus, 2023 Yılı Sayıştay Denetim Raporunun Denetim

Tamamlanmaması ve İlgili Hesaplara Kaydının Yapılmaması Nedeniyle Mali Tablolarda Taşınmazlarla İlgili Hesapların Doğru Bilgi Sunamaması			Görüşünün Dayanağı Bulgular bölümünde “Mali Tabloların Taşınmazlar Hakkında Tam ve Doğru Bilgi Sunmaması” başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır.
Taşınmazlar için Amortisman Ayrılmaması	2018	Yerine Getirilmedi	Bu husus, 2023 Yılı Sayıştay Denetim Raporunun Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular bölümünde “Maddi Duran Varlıklara Hatalı Amortisman Ayrılması” başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır.
Sinop İl Özel İdaresince Diğer Kamu İdarelerine Tahsis Edilen veya Diğer Kamu İdarelerince Tahsisli Kullanılan Taşınmazlarla İlgili Tahsis İşlemlerinin Muhasebeleştirilmemesi	2018	Yerine Getirilmedi	2023 Yılı Sayıştay Denetim Raporunun Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular bölümünde “İdarenin Tahsis Ettiği Taşınmazlar ile Diğer Kamu Kurumlarınınca İdareye Tahsis Edilen Taşınmazların Varlık Hesaplarında İzlenmemesi” başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır.

